

Hakan Yıldırım

(05.12.2001)

Ne güzel bir ananemizdir düğün törenleri. Birbirini seven insanlar, yöredeki tüm dostların desteği ve katkısı ile mutlu bir geleceğe adım atma yolunda ilk girişimlerini yapmaktadırlar. Güzel yurdumuzun dört bir köşesinde ayrı güzelliklerle yapılır bu törenler.

Her yörenin örf ve adetleri gereğince, değişik şekillerde yerine getirilir bu mutlu ve kutlu görev. Ama özüne baktığınızda anlamı ve anlattıkları hep aynıdır. Bunun sebebi ise kanımızca; Öztürkler olarak bu geleneği sürdüren toplulukların , genel olarak aynı topraklar üzerinden göçe başlayarak, hemen hemen aynı güzergahtan geçerek değişik bölgelere dağılmaları ve ananelerini unutmadan yaşamalarıdır.

Ancak, günümüzde köy bazında topluluğun bozulmaya başladığı ve kentleşmenin hızlandığını göz önüne alırsak, anlatacağımız uygulamanın bugünlerde çok az olduğunu da kabul etmek lazımdır.

Biz sizlere, Mersin İli Mut yöresinde yaşayan tahtacı obalarının (Kumaçukuru, Köprübaşı ve Meydan-Yeşilyurt bölgesinde yaşayan) Düğün geleneklerini anlatacağız. Bu çalışmamızda Katkılarını esirgemeyen Annem Elif ve Kumaçukuru köyünden Dost Hasan ŞAHİN' e teşekkür etmeden konuya girmeyi uygun bulmuyorum.

Tahtacı topluluklarında tamamına yakın olarak kendi içinden kız alıp kız verme geleneği mevcuttur. Civar köylerden de kız alınıp verilir. Ama esas kıtas, Alevi-tahtacı olmasıdır. Medeni yasa kabul olmadan önce de tahtacılar tek eşle evlenmişlerdir. Ve bu adeti hiç bozmamışlardır. Gayrı meşru yaşam kesinlikle kabul edilemez bir olgudur.

Birbirine gönül veren gençler ailelerin karşılıklı konuşup anlaşmasıyla evlendirilir. Ailelerin karşı çıkıp, gençlerin evlendiği de oluyor. Kız kaçırma olarak bilinen bu olay, günümüzde tahtacı

Hakan Yıldırım tarafından yazıldı.

---

obalarında nadirdir. Tahtacılar da başlık parası uygulaması yoktur. Ancak Heybe(hebe, heğbe de denilen çift gözlü çanta biçiminde bir örgü) içi *(1) denilen adet vardır.

(Sembolik olarak süt parası adı altında kızın annesine alınan bir hediye olarak uygulanan yerler vardır. *Mesela aynı yörede Yeşilyurt Köylüleri bunu zaman zaman uygular.*).

Evlilik için ilk iş kız istemek. Oğlan babası akli başında, sözü dinlenir, ağız laf yapan, saygın, yaşlı üç erkekten bu işi üstlenmelerini diler. Bu üç kişiye (düğün gocaları) lakabı takılır. Bu ismin bu üç kişinin düğün törenin en önemli ve başlangıç işini yaptıkları için takıldığı söylenir (ayrıca "goca" tabiri tahtacı obalarında o topluluğun büyükleri, söz geçenleri, saygın kişilerine verilen bir lakaptır.). Bu üç kişi erkek evinde toplanır ve evden çıkmadan bir horoz bulunur,

Ya Allah, Ya Muhammet, Ya Ali denilerek hayırlı haberler getirilmeleri niyeti ile dualarla horoz kesilir. Burada dua dediğimiz düğün işi ile ilgili hayırlar talep eden sözlerdir. Mesela" Allahım hayırlı işe girdik, yüzümüzü ak et, sonu hayırlı olsun, yolumuz uğurlu olsun" gibi.

Horoz burda bu işin başlangıcında hayırlar getirilmesi için yapılmış bir adak gibidir.

Bu horoz, düğün gocaları kız istemedenden gelinceye kadar pişirilir ve onlar gelince hayırlı olsun dilekleriyle beraberce yenilir.

Kız istemeye giden düğün gocaları bu işi üç kez tekrarlarlar genelde. Yani kız evine kız istemeye üç kez gidilir. Bu da Kız evi Naz evi geleneğinin bir uygulamasıdır. İlk istemede Kız babası Biz kendi aramızda bir konuşalım der. İkinci istemede uzaktaki akrabasıyla konuşmak için zaman istenir. Üçüncü istemede zaten herkes kendi çevresine düğünün olacağını haber vermiştir bile. Bazı bölgelerde Şeker denilsede, Bu olaya Mut tahtacıları Tatlı Yeme veya söz kesme derler. Cuma akşamı (Perşembeyi Cumaya bağlayan gece) mümkün olmazsa Pazar akşamı(Cumartesiye Pazara bağlayan gece) Bütün köy halkı kız evine çağrılır. Önce kıza bir yağlık, tülbent,(ortalama 50*50 ebatında ince bezden başa bağlanan rengarenk veya tek renkli bir tür bez) verilir. Kız bu verilen tülbenti Ya Allah, Ya Muhammet, Ya Ali diyerek üç düğüm atar. Ve Kaynanaya teslim eder. Bu; Ben bir alevi kızı olarak töremize uygun şekilde , karşımdaki erkeği ailelerin huzurunda kabul ediyorum demektir. Daha sonra

Hakan Yıldırım tarafından yazıldı.

Söz yüzükleri takılır, genelde düğün gocalarından birisi yüzüklerin bağlı olduğu bağı (kurdela) , bir konuşma yaparak keser. Örnek bir konuşma” Kızımız Sebahat ile Oğlumuz Hakan Birbirlerini sevmişler, Hak Muhammet Ali huzurunda yolumuza girip, bu sevgilerini izdivaçla neticelendirmek istemişler. Bize düşen onlara Alevilik töresi gereği yol göstermektir. Bu iki genç yolumuza girip talip olmuşlardır. Allah Muhammet Ali onları doğru yoldan ayırmaya, sevgilerini daim kıla. “

Bunun ardından,

Bisküvi ve lokumlar tepsilere konularak önce evlenecek gençlere ve oradaki herkese limit gözetilmeksizin dağıtılır. Yiyen herkes hayır duaları ederek yeni çiftte manevi desteklerini esirgemezler.

Bu olay böylece sona erdikten sonra her iki tarafta düğün hazırlıklarına başlar.

Düğün boyunca yenecek ekmekler , kız ve erkek evi tarafından toplanılarak birkaç gün önceden yapılır. Günümüzde Ev Ekmeği denilen ekmekler için hamur bir genç kız ve delikanlı tarafından yoğrulur bir kişi de suyunu döker. Bu esnada oğlan bırakır. (Oğlanın orda olması semboliktir. Yani her işte erkek kadın beraberdır manasını vermek için) Kızlar devam ederler. Genişçe bir bölgeye toplanılır, ateş yakılır, üzerine sacayağı(*) konur ve yaklaşık 50-60 cm. çapında olan sac çukur tarafı ateşe gelecek şekilde yerleştirilir. Ekmek hamurları bu sactan dışarı biraz taşacak şekilde yuvarlar ve çok ince olarak açılır ve pişirilir. Pişirilen bu ekmekler bir sini(70-80 cm. eninde tepsi.) içine konur. Bu ekmek kullanılacağı zaman hafiften üzerine su serpilerek yumşatılır ve dürülerek yenecek hale getirilir. Ekmek yapan kızlara güzel bir kumaş parçası kesilerek verilir. O günün hatırası olarak saklanması için kızlara verilir.

Düğünler genelde hafta sonları yapılır. Düğüne Bayrak Dikme ile başlanır. Cuma-C.tesi-Pazar günü sürecektir düğün için Çarşamba günü Asbap (esbap) günüdür. Yani çeyiz gösterme günü. O gün kız evinde bir horoz kesilir ve yemekler yapılır. Oğlan evi alınan asbabı (yani kıza alınan çeyiz eşyalarını) kız evine götürür. Sandık iki görevli tarafından taşınır ve görev bitince bu kişiler sandıkta bağlı bulunan havluları alırlar. Sandık açımında Görevliler sandığı hemen açmazlar. Erkek evinin şanıdır diye anahtar sandığa uymuyor, çeyiz açılmıyor diyerek söylerler. Sonra kız anası görevlilere bir hediye vererek(bir havlu, bir giyim eşyası v.b.) sandığı açtırır. Sandık açılınca görevli kişi kıza alınan asbabı gelenlere gösterir. Burdaki amaç erkek evinin kız tarafına aldığı çeyizi göstermektir. Daha sonra toplanan kişiler kendi getirdikleri hediyeyi görevliye verir. Görevli onların isimlerini söyleyerek hediyeyi gösterir. Mesela Kocamanın karısı

Hakan Yıldırım tarafından yazıldı.

Güllü'den bir Tabak takımı gibi..Tüm bunlardan sonra Asbap Kesme denilen olay yapılır. Gelin bir yastığa oturtulur. Gelinin bohçası yaşlı ve bilgili bir görevli kadın tarafından üç kere “ Muhammede Salavat, Sallallahü Muhammet, olayımız kutlu olsun, kutlu diyenin ağzı tatlı olsun” denilir.

Bu iş bitince gelen misafirlere sofralar kurulur yemek verilir.

Cuma günü köyün evlilik çağındaki gençleri, sahur zamanı kalkarak, bayrağı asmak için direk kesmek amacıyla hep birlikte toplanırlar. Ve Av tüfeği ile ateş ederek ormana giderler. Orda en uzun ağacı bularak keserler. (bu uygulama günümüzde aynen devam etmekle, ormanlık arazide orman idaresi ile istişare edilerek önceden kesilmesine izin verilen ağaç tespit edilerek kesim bu şekilde yapılır.) dalları budanarak omuzlarına alarak önde üç kişi silah atarak yürür. Diğerleri direği sırasıyla omuzlarına alarak köyün yakınına gelince duraklanır. Türküler söylenir, oyunlar oynanır. Genelde Mengi *(2)denilen yörede oynanan 9/8 lik ritimli oyun oynanır. Veya iç anadolu yöresinden Yörede yöre ağzı ile “Şıkırdım “ denilen misket türü oyunlar oynanır. Bayrak direği erkek evine gelir. Bayrak direğinin dikileceği yere dua edilerek bir horoz kesilir ve bu horoz eti ile o gençlere bir yemek hazırlanılarak yedirilir. Yemek hazırlanırken çukur kazılarak direk dikilir. Direk dikilmeden önce bayrak bağlanır, direğin ucuna portakal, nar, elma, ayva, birde ayna takılır.

Cumartesi Günü Sabah herkes yatakta iken davulcular gelir. Yörede Kaba davul, Keman ve Klarnet (yöre ağzı ile gırnata) dan oluşan bir saz ekibi vardır. *(3)

Düğünleri herşeyi ile koordine için iki genç görevlendirilir. Bayraktar ve Copcu denilir bu kişilere. Genel bir deyimle Bayraktar 1. yetkili, Copcu onun yardımcısıdır. Düğünün tüm koordine ve yürütülmesinden onlar sorumludur. Bayraktar 60-70 cm.lik bayrak takılmış bir sopa, copcu ise yine o boylarda bir ağaçtan yapılmış cop taşır. Bunlar kutsal emanet gibidir. Kız evi tarafından süslenerek verilir görevlilere. Ve bu görevliler düğünü bitimine kız , erkek evine ininceye kadar bayrak ve copa iyi sahip olmalı ve öyle teslim etmelidir erkek evine.

Düğün boyunca muzip gençlerce bu bayrak veya cop saklanır ve onlardan düğün hediyesi talep edilir. Bu genelde düğün ortamında içilecek bir ufak rakı birkaç bira veya tavuktur. Bayrak ve cop erkek evine teslim edilmeden düğün bitmez.

Bayraktar ve copcunun koluna kırmızı kurdela bağlanır. Bu görevliler düğün süresince dediğimiz gibi her şeyden sorumludur. Çalgıcıların sevki, toplanan halkın düzeni, gelin ve damadın istekleri, düğündeki diğer görevlilerin koordineleri gibi çok ağır bir görevi vardır bu kişilerin. Bu arada kazanlar kurulus. Keşkek, topalak*(4) gibi yöresel yemekler ve kuru fasulye pişirilir. Öğlen yemekler yenir. Bu arada eğlence tüm hızıyla devam etmektedir. Davulculara durmadan çaldırılır. Gençler mengiler döner, halaylar çekerler, . Orta yaşlıların oynadıkları mengi oyunu ilgi ve hayranlıkla seyir edilir. Eski toprak denilen bu kişilerin tahtacı geleneğinin en canlı örneği oldukları bilinci ile onların oyunları saygı ile izlenir. Ve alkışlanarak onlara şevk verilir. Bilindiği gibi Tahtacıların kendine özgü oyunudur Mengi.

Akşamüzeri kına gezdirilir. Kına için görev verilen genç kızlar çalgı ekibi ve diğer gençlerle birlikte mahallede gezdirilir ve oğlan evinin önüne gelinir. Bir tepsiye konan ve üstü kırmızı bir yazmayla örtülü kınayı Kaynana, görevli iki genç kıza birer yazma bağlayarak teslim eder. Gençler kınayı oyunlar oynayarak kız evine götürüp teslim ederler. Kız anası da bu iki görevliye yazmalar bağlar. Düğün yemeğinde yenecek olan Keşkek için döğmeler (Buğdayın taş dibekte tokmaklarla dövülmesi) gençler tarafından düğün sabahı davulcu gelip evleri gezdikten sonra, üç genç kız leğenlere konmuş buğdayları kaynadan teslim alırlar. Leğenleri başlarına alarak, tüm gençler birlikte geze geze , taş dibegin olduğu yere gelinir. Herkes sırası ile tokmakla dibegin içine konan buğdaya vurarak döğmeye katkıda bulunur. Bu arada çalgı ekibi çalmaya devam eder, döğme haricindeki gençler oyunlara devam ederler.

Döğme işi bitince köy çeşmesine gelinir. Orda döğmeler yıkanır. Kim bu işi çabuk yaparsa o en güzel örtüyü alır , diğer iki kıza hediyeler alır. Yenilecek her yemekten önce bu tekrarlanır.

Cumartesi günü akşamüzeri yemekler kız evinde pişirilir. Ve orda düğün ahalisi yemeğini yer. Akşam Kına gecesidir. Düğünün en önemli bölümüdür. O akşam uzaktan yakından tüm akraba dostlar gelir. Bazı konuklar zamanı kısıtlı olduğundan sadece o gece için gelirler. O gece çok coşkuludur. Herkes içinden geldiğince, coşkuyla oynar. O arada gelin süslenip gelmiştir. Topluluğun görebileceği ama oyunlara engel olmayacak şekilde yerleştirilen bir masaya gelin damat ve onların sağdıçları otururlar. Gelin ortama ilk gelişte herkes alkışlayarak karşılar. Gelin ve damat ortaya gelir damat gelinin duvağını kaldırır ve alnından öper. Dans ederek bir anlamda törenin açılışını yapar. Sonra yerlerine otururlar. Oyunlar belirli bir zaman oynanınca gece yarısına doğru çalgılar susar. Ve takı merasimi yapılır. Bu merasimde öncelikle Tatlı Yeme törenindeki gibi bir konuşma yapılır. Birbirine kurdela ile bağlı yüzükler gelin ve damada takılır. Konuşmayı yapan saygın kişi, makasla kurdelayı kesecektir ama takı töreninin başlaması için açılışı sağlamalıdır. Bu makas kesmiyor diyerek damat babasının ilk hediyeyi vererek başlangıç yapmasını ister. Mesela kayınbaba 50 milyon takar geline. Konuşmacı makas yine kesmiyor der. (tabi bu durum damat babasının durumuna göre yapılır veya kısa yapılır.) baba yine bir miktar para koyar ve makas nihayetinde iyi dileklerle kurdelayı keser. Sonra yakın akrabalarından uzak tanıdıklara sırayla herkes getirdiği takıyı anons ettirerek geline takar. Mesela “ Gökçe’ nin

Hakan Yıldırım tarafından yazıldı.

---

hanımı Topak Ayşe' den Bir burma bilezik, Gelinin abisinden bir beşibiryerde gibi.....

Bundan sonra topluluktaki kişiler gücü yettiğince maddi yardımlarda bulunurlar. Bu yapılan yardımlarda anons edilerek duyurulur.

Böylelikle herkesin karınca kararınca genç çiftin kuracakları yuvada pay sahibi olmaları , destek olmaları sağlanır.

Takı ve para takma işi bitince eğlence tekrar başlar. Saat 00.00-01.00 civarında eğlence tekrar durur ve kına töreni başlar. Yere bir çul serilir. Gelin , daire şeklinde oturmuş diğer genç kızların ortasına oturur. Bütün kızları renkli yazmalar bağlanır. Kınayı taşıyan genç kız ve yardımcısı biri kınayı karar, birisi suyu döker. Bu arada Davul hariç , klarnet ve keman Kına türküsünü çalarlar. Topluluktaki tüm genç kızlar kına türküsünü söylerler.* (5) Daha sonra kına karma işi tamamlandığında ilk kına kız eline sürülür ve kızın her iki eli yazma ile bağlanır.

Sonra tepsi sıra ile topluluk içinde gezdirilerek herkesin kınadan eline sürmesi sağlanır.

Kınayı eline süren kişi dilerse, yine yeni çifte katkıda bulunmak için kına içine bir miktar para koyar. Evlilik çağındaki gençler kına ile ellerine yavuklusunun yada sevdalısının adının baş harfini yazar. Buda bir sevgi gösterisi olarak gençlerin yaptığı bir uygulamadır.

Kına dağıtımı sona erdikten sonra Ortam uygunsa eğlenceye devam edilir .ve o gece öylece sona erer.

Pazar Sabahı çalgıcılar gene çok erkenden kaldırılır. Buna "Dan Davulu" denir. Herkes davul sesiyle uyanır. Davulcu ve görevliler evleri birer birer gezerler. Akşama kadar eğlenceler gene sürer. Oğlan evinde yemekler yenir. Kız evine gelinir. İkinci zamanı kız evinden kız alma zamanı gelince Atlar süslenir, kulaklarına renkli yazmalar bağlanır. Gelinin atı en süslü olan attır. Gelin ata iki görevli tarafından bindirilir ve atın ipi onlar tarafından tutularak yürütülür. Günümüzde ise Atın yerini arabalar aldığından Arabalar süslenir, tüm arabalara erkek evi tarafından, havlular , mendiller, yazmalar, bağlanır. Tabii ki kız evi

Hakan Yıldırım tarafından yazıldı.

Naz, feryat, figan evidir. Kolay mı? 18-20 yıllık bir ağaç, kökünden ayrılıp yeni bir toprakta yeşermek için gitmekte. Gelin evden çıkmadan kız anası veya babası bu üzüntülerini dile getirecek ağıtlar söylerler.

Örnek: Gideyim gideyimde tozlu yollara, karışaydım da boz bulanık sellere

Adı şanı duyulmadık ellere, gitmeyince gönül yardan ayrılmaz.

Gelin evden çıkmadan Baba kızın yanına gelir. Tercihen kırmızı bir yağlığı(tülbent) kızın beline dolar “ Ya Allah, Ya Muhammet, Ya Ali “ diyerek üç kere düğüm atar. Düğüm içine Arılık (evden çıkarken verilen son hediye) olarak bir miktar parayı kuşağa takar. Gelinin ayakkabısını erkek kardeşi(yoksa kız kardeşi de olur) içine para koyarak dua edip giydirir. Buraya konan para gittiği yerde bolluk yaşasın anlamına gelmektedir. Eski zamanlarda Gelin at ile gezdirile gezdirile atın yanında birkaç yengesi ile düğün ve çalgı ekibi beraberce dolaşarak erkek evine gidilirdi. Yol boyunca değişik yerlerde durulur, bu yerlerde gençler, yaşlılar coşkuyla oyunlar oynarlar. Şimdi Kız evi evden alındıktan sonra süslenmiş gelin arabasına sağdıçlar ile birlikte binilir. Şoför yanına damat babası oturur. Gelin arabası konvoyun en arkasındadır. Tüm arabalar erkek evince verilen mendil, havlu ve yazmalarla süslenmiştir. Konvoy köy, mahalle aralarında kornalar çalarak dolaşırlar. Yeni yetme gençler ise gelin arabasının önünü kesip düğün sahibinden harçlık almak için fırsat kollamaktadırlar. Konvoy müsait yerlerde durup, oyunlar ve halaylar için mola verir. Erkek evine gelindiğinde evin damında bir kova su , bir poşet şeker ve bozuk para bekler. Erkek sağdıç ve damat evin damına çıkarak önce şeker ve bozuk paraları ordaki topluluğa atar. Burda sizinde bahtınız açık olsun, umarım benim gibi hayırlar sizide bulur denmektedir bu hareketle. En sonunda da şeker bekleyen insanlara kovadaki su dökülür. Burda su bereketi temsil etmektedir. Bereketin herkesin üzerine olması dileği ile su dökülür.

Bolluk ve bereket dilekleri ile tüm bunlar yapılır.

Daha sonra Gelin arabadan iner. Gelin ana kapıdan girmeden Erkek tarafınca, akşam son kez ahaliye yedirilecek yemek için kurban gelin ve damat kurbanın yanına getirilerek, Ya Allah Ya Muhammet Ya Ali, Yolunuz Ali Yolu Bahtınız açık olsun. Doğruluktan ayrılmayasınız, elinize dilinize belinize sahip olasınız dilekleri ile kurban kesilir. Kanı gelin ve damata sürülür.

Damat ve gelin birlikte evin kapısına gelirler. Evin kapısına bir iplik bağlanır. İpliğin bir tarafına yağ, bir tarafına bal sürülür. Bazı Zamanlar ise gelinin eline bir yağ birde bal kavanozu vererek yağ ve balı kapıya eli ile sürmesi sağlanır. Bu gelinin erkek evinde geçiminin iyi olması, yağlı ballı olması, husumetinin olmaması, dileğini sembolize eder. Kapının önüne yine helke dolusu su konur. Gelin bütün gücüyle helkeyi tekmeler ve kapıya bağlı ipliği kırar. Helkedeki su bolluk bereketlik sembolüdür. Ve Eve bu dökülen su ile bereket ve bolluk gelmesi, eksilmemesi dileğini anlatır. Daha sonra gelin Evin içine damatla birlikte girer. Artık Yörede Gerdek gecesi denilen Zifaf (ilk gece) başlamıştır.

Düğünün dışarıdaki son töreni ise Bayrak indirmedir. Gelin eve gireceği esnada esnada, Dikilmiş olan bayraktaki meyveleri düşürene kadar, kendine güvenen kişiler sırasıyla silah atarlar. En önce düşürenin kısmetinin en yakın olduğu söylenir. Daha sonra direk indirilir ve dibine biraz evvel gelin damat eve girerken kesildiğini söylediğimiz kurban kesilir. Bu misafirlere Sac kavurma yapılarak ikram edilir.

Eve sadece damat, gelin ve sağdıçları girer. Gelin ve Bayan sağdıç bir odada, damat ve erkek sağdıç bir odada, konuşurlar. İlk gecenin mahremiyetine binaen, bu tecrübeyi daha önce yaşamış ve gelin damadın sırlarını ömür boyu taşıyabilecek ve evli olan sağdıçlar çifttin korkularını yenmelerine yardımcı olacak şekilde konuşurlar. Daha sonra Bayan sağdıç odadan çıkar ve Damat gelinin yanına gelir.

Gelinin yüzünü açmadan ona bir hediye (saat, çeyrek altın, kolye, bilezik) takar yüz görümlülüğü olarak .Geline hoş geldin der. Ve odaya bırakılmış sürahide hazırlanmış şerbeti ikram eder. Bu şerbette ağız tatlılığını sembol eder. Ağızımız daim tatlı olsun, hoş olsun anlamında. Bu arada sağdıçlar evden çıkarak komşu bir eve giderler.

Yatağa önceden Beyaz bez parçası dikilir. Çiftin beraberliğinden sonra çaputtaki lekeye bakarak (buna yöre ağzı ile “ Kız nişanı “ veya “Yüzakı” denir.)gelin, kız çıkmışsa , Damat üç el silah atar. Sağdıçlar komşudan eve gelirler. Onlara mutluluklar dilerler. Yatağa dikili çaputu bayan sağdıç alır ve kaynanaya verir. Kaynana gelini ve oğlunu öper. Onlara mutluluk diler. Geline bir hediye (altın takı, saat vb.) verir. Bunun yapılmasındaki amaç, Gelin kızın evleneceği erkeğe arıyla, namusuyla gelip gelmediğini, dedikoduya mahal vermeyecek şekilde yapılan bir uygulamadır. Halen uygulanmaktadır.

Hakan Yıldırım tarafından yazıldı.

Ertesi sabah Gelin süslü bir elbise giyer. Başına kırmızı örtü örter, damat ve sağdıçlarla birlikte ilkin kaynana ve kayınbabalar, daha sonra komşularının ellerini öpmeye giderler. Bu ziyarette sağdıç elindeki poşete yazmalar koyar. Ziyarete gidilen eve bu yazmalardan birer tane bırakılır. Bu çiftin akrabalara bir hediyesidir. Ziyarete gidilen evdekilerde dilerlerse çifte takı veya para takarlar. *(Yörede üç ayrı bölgede yaşayan tahtacılardan Kumaçukuru tahtacıları yukarıdaki uygulamayı şu şekilde yaparlar. Sabah gelin kız kırmızı olmak kaydıyla giydirilir. Damat, gelin, kaynana ellerinde su dolu ibrik , köyün saygın insanların ve yakınlarının evlerini ziyaret ederler. Yeni gelin onların eline su döker ve bir havlu atar. Ziyarete gidilen büyükte gönlünce bir hediye verir Geline.)*

O gün öğle sırasında BAŞBAĞI yapılır. Artık Başbağlama merasimi başlamıştır.

Kaynana akşamdan Damat ve gelin oğlan evine girerken kesilen kurbanın kellesini Közleşmiş kömür üzerinde üter, pişirir ve sabah olunca bir kadın (görümcesi, eltisi veya kız kardeşi)görevli, köy kadınlarının başbağına çağırır. Çağrılan evlere birer karanfil veya şeker bırakılır. Öğle vakti bütün kadınlar toplanırlar . Gene bilge, yaşlı ve sözü geçen bir kadın(genellikle mürebbinin hanımı olur) Gelin ortaya gelip yönü Kibleye doğru oturtur, Gelinin bohçasını alarak yere vurur. “Muhammete salavat, Sellallahü Muhammet, Kutlu olsun, Kutlu deyenin ağız tatlı olsun” diye üç defa bohçayı yere vurarak tekrarlar. Ordaki diğer kadınlarda hep bir ağızdan “Kutlu Olsun” derler.Sıra başbağı için gelinin giydirilmesine gelmiştir. Önce Göynek(atlet) giydirilirken yakası açılır gelinin başına tutularak 3 defa” Muhammede salavat, sallallahü Muhammet” diye tekrar eder ve göyneği giydirir. Sonra Zıbını(Zubun) giydirir.Zubun üzerine üç eteği giydirilir. Onun bel kısmına Darabulus kuşağını kuşatır ve darabulusun üstüne uçları süslü uzun bir kuşak kuşatır ama kuşağın ucundaki süsler tokalar gelinin bel kısmından aşağı arka tarafına doğru sarkar. Zıbının önüne de peştamal dediğimiz yarım etek şeklinde bir giysi daha kuşatılır. Daha sonra gelinin başına paralarla boncuklu güllerle süslenmiş tellik(paralı fes) giydirilir. Ucu yırtmalı ve renkli çapıtlar ulanmış (eklenmiş) rengarenk bir başörtüsü örtülür. Örtünün üzerine de menekşe, kırmızı ve yeşil renklerden eklenmiş demor(Grap) denilen bir çeki çekilir. Çekinin üstüne de Tomaka denilen Paralı Fese(Tellik) hem desen, hem de ağırlık vermesi için çengel iğneli gümüş para ve zincirlerle süslenmiş bir süs eşyasıda üstüne bağlanır. Baş bağı çok süslüdür. Gelinin ağızını bir yazmayla bağlar. Kaynana geline nasihatler eder. Mesela “ Doğru ol, elini harama sürme, eşinle iyi geçin, eline, beline, diline sahip ol, büyüklerinle iyi geçin, Yoluna sahip çık (Burada yok Tahtacı gelenek ve görenekleridir.) “. Sonra ona bir hediye vererek ağızındaki yazmayı çözer. Gelinle kaynana karşılıklı türküler söylenerek oynatılır. Kaynana düşer gelin kaldırır, gelin düşer kaynana kaldırılır. Burda gelin ve kaynananın birbirlerine dar günlerinde sahip çıkacağı sembolize edilmektedir.

Sonra gelinin eteğine erkek ve kız çocuk elbiseleri konur. Gelin hem döner hem elbiseleri havaya atar. İçlerinden bazılarını kapar. Bu hareket üç defa tekrarlanır. Kaç tane elbise kaptıysa o kadar çocuğu olacak , diye alkışlanır. İlk kaptığı elbise, erkek elbisesi ise ilk çocuğunun erkek

Hakan Yıldırım tarafından yazıldı.

---

olacağına delalettir. Hiç kapamazsa çocuğunun olmayacağına inanılır.Sonra Damat çağrılır ve içerde gelinle beraber ordaki herkesin elleri öpülür. Bir alkış kopar. Gelin ve Damat dışarı çıkarılır. Ardından bir bohça içinde “Yüzakı” (“ Kız Nişanı “)yere serilir . Herkes bakar ve gönlünden kopan para veya altın takı bırakır oraya.Gelin tekrar çağrılarak herkesin elini öper. Herkes ona mutluluk diler. Daha sonra sofralar kurulur tercihen Kelle paça ve yemekler yenir.Bu yemekten gelin ve damat yemez. Sebebi ise kendi başlarını yemesinler (yani kendilerine zarar vermesinler inancı ile)Ve böylece Düğün töreni Komple sona ermiş olur. (Başbağı ile ilgili resim sırası 5-18. ve 24-25. nci resimlerdir.)

Gelin Kayınbabası ile Konuşmaz. Ne zaman ki kayınbaba gelinine bir hediye (takı, para, giysi vb.) verir o zaman gelin konuşur. Buna yörede “Söyletmelik” derler.

(*) SACAYAĞI: 20’şer cm. uzunluğundaki üç demirden oluşmuş bir üçgen ve bu üçgenin her üç köşesine yere dik gelecek şekilde kaynatılmış 15 cm. uzunluğunda ayaktan oluşan , üstünce sac koymaya yarayan bir demirden yapılmış alet.

1. Heybe içi çok eski bir adettir. Yöre tahtacılarında Köprübaşı ve Kumaçukuru köylerinde vardır. (Sinamiş(Şimdiki adı Yeşilyurt) Köyünde bu adetin değişik olarak Kız anasına Süt parası adında alınan bir hediye yada sembolik bir para olarak uygulanır.) Geline Asbap (giysi ve takılar) alınırken, gelinin yakın çevresine alınan hediyelerdir. Gelinin erkek kardeşine, babasına, kız kardeşine gibi... Erkeklerle; şapka, ceket, gömlek, çorap, tespih gibi şeyler alınır. Bayanlara; Şalvarlık, yazma, çorap gibi şeyler alınır.

2. Mengi ;Kadın ve erkeğin beraber oynadığı, en az iki kişi ile oynanan ritme göre ayak ve el hareketi yapılan bir oyundur. Genelde Kalabalık bir daire yapılıp ve dönerek oynanır.

Şu dağların yükseğine erseler, lale sümbül mor menevşe derseler
Bir güzeli bir çirkin verseler, güzel ağlar çirkin güler her zaman
Vara vara vardık alma(elma) deresi, uzak kaldı nazlı yarin arası
Artıyo geçmiyo gönül yarası, mevlam sevdiğimi bulur bir zaman
Dermanını verir bir zaman

3. Düğünlerde artık eski çalgılar(Klarnet, Keman, Kaba davul) eskiyi yaşatmak için çağrılmaktadır sanki. Kına gecesinde genelde org, Elektro saz, darbuka dan oluşan orkestralar müzik yapmaktadır. Ancak hemen hemen herkes yine eski çalgı takımını ayrıca çağırmakta ve düğün açılışı onunla yapılmakta, yine gündüz yapılan eğlencelerde bu ekip müzik yapmaktadır.

4. Keşkek, Topalak.

TOPALAK: Et ve bulgur beraber yoğrulup, ufak misketten biraz büyük yuvarlak şekile getirilir. Bunlara nohut ve fasulye eklenerek sulu yemek gibi hazırlanır.

KEŞKEK : Aşureye benzer , yağlı ve yoğurtlu bir yöresel yemek. (ayranlısı ve şekerlisi yapılır)

5. Kına Türküsü.

Çattılar ocak taşını, kurdular düğün aşını

Çağırın gelsin anasını(kardeşini), yaksın kızın kinasını

Evlerinin önü kavak, kavaktan dökülür yaprak

Elin kına yüzün duvak, kız anam kınan kutlu olsun (söyle dilin tatlı olsun)

Gül ağacı boğum boğum, gül yaprağın dökmüş bugün,

Beş kardeşin bir bacısı, Bülbül olmuş ötmüş bugün.

Atladı geçti eşiği, sofrada kaldı kaşığı,

Büyük evin yakışığı, kız bacım kınan kutlu olsun(vardığın evler tatlı olsun)

Ak helkeyi susuz koyan, büyük evi ıssız koyan

Anasını kızsız koyan , kız bacım kınan kutlu olsun.

Şu karşıdan ark dolanır(akıyor), haydi bizde akalım

Hakan Yıldırım tarafından yazıldı.

Eller kınasını yakmış, haydin bizde yakalım.

DÜĞÜN HATIRALARI

Bizim köyden Gubaran Hasan (gubarmak= kibirli, kendini beğenmiş)' ın oğlu Kör Bayram , Döne kıza aşıktır. Döne Paşa Memet veGülistan Kadının kızıdır. Bayram Döne kıza mani ile haber yollar.

Elinin Kınasına, Saçının Sırmasına

Döne kıza söyleyin, Bakmasın Başkasına

Döne, Bu maniye karşılık olarak Bayram'a şöyle söyler.

Kar yağar kepek gibi, gön doğar ipek gibi

Söyleyin kör Bayram'a , ürmesin Köpek gibi.

Bayram' ın babası Gubaran Hasan dede bunu duyar. Çok bozulur bu söze. Ve Şöyle söyler.

Sınamış(Şimdiki Yeşilyurt Köyü)' ın dört tarafı çalı, Paşa' nın namısı arı

Hakan Yıldırım tarafından yazıldı.

Döne kız değil karı, yayık yayar kuyruk çırpar Gülüstan.

Aşık olan gubaran Hasan' ın söylediği bir şiir.

KATIRLARI YİTEN GUBARAN

Der ki Hasanım kendi özünden

Kanlı yaşlar döker gözünden

Katırları bulursam ırmam gözümde

Bilemem tecellim neyere varır.

İledinin dibinde hemen ağlarım(İledin= yörede yetişen çam türü bir ağaç)

Viran oldu mor sümbüllü bağlarım

Aşık oldum bülbül gibi söylerim

Hakan Yıldırım tarafından yazıldı.

Bilemem tecellim nereye varır.